

6. Філоненко І. Екологічно чисте виробництво «Агроєкології» // Пропозиція – 2011 – № 4 – с. 122-124
7. <http://minagro.gov.ua/>
8. Статистичний щорічник Полтавської області за 2012 рік. [за ред. Л.В. Калашник]. Полтава.: 2013. – 400 с.
9. Шикула М.Г. Конвенція біологічного землеробства на чорноземних ґрунтах/М.К.Шикула // Науковий вісник НАУ. К.,2005. Вип 81. – с.262-278).
10. Чайка Т.О. Розвиток виробництва органічної продукції в аграрному секторі економіки України : монографія / Т.О. Чайка ; під аг. редакцією д-ра економ. наук, проф. Н.М. Сіренко. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. – 319 с.
- Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х. З.*

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

*Ксьонжик І.В., к.е.н., доцент; Андрійчук А., магістрант
Миколаївський національний аграрний університет*

У статті наведено методика аудиту витрат на виробництво сільськогосподарської продукції. Розглянуто особливості визначення цілей аудиторської перевірки, обґрунтовано етапи аудиту та складання плану діяльності аудитора. Контроль витрат, спрямований на надання керівництву рекомендацій щодо оптимального і раціонального використання ресурсів, визначено основним завданням аудиту. Виокремлено головні вимоги, що висувуються аграрними підприємствами до аудиту витрат виробництва сільськогосподарської продукції.

The article presents a methodology for expenditure on agricultural production. The features defining the objectives of the audit substantiates stages of the audit and a plan of the auditor. Cost Control, aims to provide recommendations for optimal management and rational use of resources, the main objective of the audit. Identifies the key requirements that protrudes to the expenditure of agricultural production farms.

Постановка проблеми. Як науковці так практики вітчизняної економіки визнають аудит виробничої діяльності суб'єктів аграрного господарювання загалом, і витрат на виробництво зокрема, найважливішою і, водночас, найскладнішою частиною аудиторської перевірки. Організація і проведення аудиту витрат на виробництво, собівартості виробленої і реалізованої продукції, здійснених робіт і послуг базується на дослідженні процесів і явищ, що відображені документально і пов'язані з виробничою діяльністю сільськогосподарського підприємства.

Найголовнішою вимогою, що висовується до сучасного аудиту є здійснення його планування, яке забезпечує своєчасне, якісне та ефективне виконання перевірки. Планування гарантує, що визначальним ланкам аудиту буде приділено відповідну увагу; можливі проблеми буде виокремлено і вчасно вирішено; організаційні заходи управлінського персоналу будуть спрямовані на ефективне виконання рекомендацій аудитора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації та проведення аудиту витрат і методики їх зниження розглядають у своїх роботах вітчизняні і зарубіжні вчені. Значне місце серед них посідають дослідження М. Білика, О. Боднар, Ю. Тихонравової, В. Тютюнника та інших. Разом з тим, особливості планування аудиту витрат виробництва сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами було досліджено науковцями недостатньо.

Постановка завдання. Метою роботи є узагальнення теоретичних аспектів і обґрунтування методики планування аудиту витрат на виробництво продукції сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним видом діяльності суб'єктів господарювання є виготовлення продукції, виконання робіт або надання послуг з метою їх подальшої реалізації (продажу) споживачам. Таким чином, виробничий процес представляє собою сукупність дій як працівників підприємства, так і засобів праці, необхідних для організації виробничої діяльності. Витрати живої і матеріалізованої праці на виробництво продукції та здійснення робіт і послуг називаються витратами виробництва [1].

Мінімізація витрат виробництва сприяє не тільки зростанню прибутку сільськогосподарського підприємства, а й заощадливому відношенню до власних ресурсів. Найкращим засобом оптимізації витрат є регулярний контроль за їх здійсненням і відображенням у звітності. Контрольні функції можуть здійснюватися як зовні, так і безпосередньо силами підприємства.

Планування аудиту залежить від завдань, які потрібно вирішити у процесі проведення перевірки операцій з обліку прямих матеріальних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції. У зв'язку з цим доцільно виділити наступні завдання їх аудиту.

На думку Ю. Тихонравової для досягнення вказаної мети необхідним є:

1. Перевірка відповідності віднесення витрат до складу витрат з виробництва продукції.
2. Аналіз синтетичного і аналітичного обліку прямих матеріальних витрат, які включаються у собівартість продукції.
3. Перевірка повноти і правильності відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку і звітності.
4. Оцінка правильності калькулювання собівартості продукції.
5. Аналіз правильності проведення інвентаризації незавершеного виробництва і відображення в обліку її результатів [6].

Як вважає М. Білик, потрібно окреслити наступні завдання проведення аудиту витрат на виробництво сільськогосподарської продукції:

- 1) додержання підприємством визначеного П(С)БО 16 "Витрати" їх переліку при віднесенні окремих витрат до прямих матеріальних, трудових та інших, а також загальновиробничих;
- 2) правильність відображення в регістрах бухгалтерського обліку всіх видів прямих витрат на виробництво;
- 3) законність формування загальновиробничих витрат та віднесення їх на рахунки бухгалтерського обліку;

4) правильність калькуляції собівартості продукції [2, с. 6-8].

О. Кудирко і О. Боднар вважають, що при формуванні мети аудиту витрат аграрних підприємств необхідно враховувати чітко виражений характер галузі, бо кожна окремо взята галузь має свої специфічні особливості, і виробництво сільськогосподарської продукції не є винятком [3].

Таким чином, узагальнюючи вище наведені підходи щодо цілевизначення вважаємо, що при плануванні аудиторської перевірки витрат на виробництво сільськогосподарської продукції необхідно: встановити правильність документального оформлення прямих матеріальних витрат; перевірити відповідність ведення обліку фактичних прямих матеріальних витрат та подальшого їх включення до собівартості продукції; підтвердити обґрунтованість обраного методу калькулювання собівартості продукції рослинництва; перевірити правильність і обґрунтування планування розміру прямих матеріальних витрат; підтвердити законність і правильність їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Окреслення завдань перевірки дозволяє аудитору при плануванні розробити загальну стратегію, а також план і програму заходу, що передбачається провести. Розробка і затвердження програми аудиту витрат здійснюється на підставі загального плану перевірки і є детальним переліком змісту процедур доказів, необхідних для реалізації плану аудиту.

Згідно плану аудиторської перевірки витрат на виробництво сільськогосподарської продукції пропонуємо здійснювати перевірку у наступній послідовності (рис. 1).

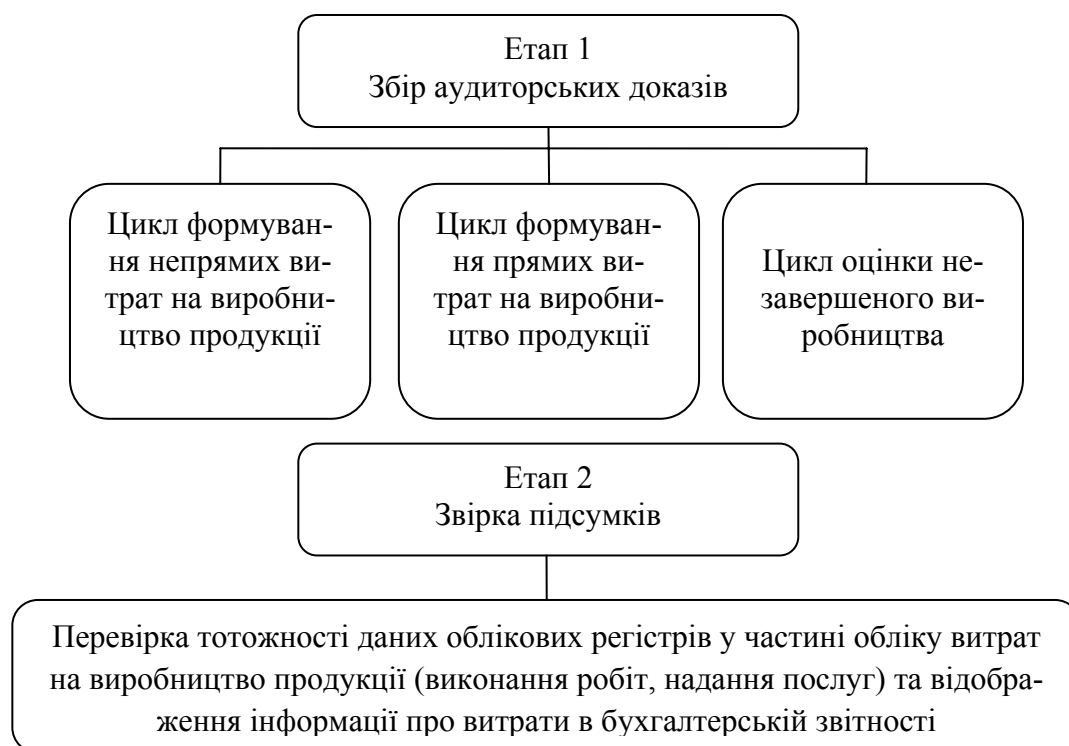

Рис. 1. Схема проведення аудит витрат на виробництво сільськогосподарської продукції

Джерело: авторська розробка

Доречним буде окреслити процедури для кожного етапу аудиту витрат:

а) аудит організації обліку витрат – логічна: перевірка доцільності; нормативно-правова: перевірка відповідності П(С)БО 9, 16 [4, 5];

б) перевірка відповідності оцінки виробничих запасів, які включені до собівартості продукції – логічна: перевірка доцільності; нормативно-правова перевірка: відповідності П(С)БО 9 [4];

г) перевірка обґрунтованості віднесення запасів до складу прямих матеріальних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції – логічна: перевірка обґрунтованості; нормативно-правова: перевірка відповідності П(С)БО 16; поглиблена аналітична процедура: аналіз рахунків 20 “Виробничі запаси”, 23 “Виробництво” у розрізі відповідних субрахунків;

д) перевірка вірогідності списання на виробництво матеріалів – формальна: наявність правильності оформлення документів з їх списання; взаємний контроль: порівнянність документів; поглиблена аналітична процедура: взаємозв'язки між рахунками 20 “Виробничі запаси”, 22 “МШП”, 23 “Виробництво”; аналіз підсумків за місяцями; істотні відхилення від передбачених результатів;

е) перевірка якісних показників списаних на виробництво запасів — фактична перевірка: лабораторні дослідження;

ж) перевірка дотримання норм з відпуску запасів — взаємний контроль: порівнянність документів по кількісним показникам; арифметична: перевірка дотримання норм з відпуску запасів відповідно до технологічних карт;

з) перевірка обґрунтованості, доцільності та правомірності включення у витрати вартості матеріалів, оплати праці, амортизації, відрахувань на соціальні потреби, непрямих витрат і т. д.;

і) оцінка обґрунтованості методу оцінки незавершеного виробництва і готової продукції, що буде застосовано;

к) оцінка якості інвентаризації незавершеного виробництва;

л) перевірка сталості обраних в обліковій політиці схем і методів оцінки незавершеного виробництва;

м) перевірка правильності розподілу фактичної собівартості між незавершеним виробництвом і собівартістю готової продукції;

п) підтвердження первісної оцінки систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю;

р) звірка даних первинних документів з даними аналітичних регістрів;

с) звірка даних аналітичних і синтетичних регістрів;

т) звірка даних синтетичних регістрів з даними головної книги і обігово-сальдової відомості;

у) перевірка правильності визначення сум за статтями бухгалтерської звітності, в яких відображається інформація про витрати [7].

В процесі перевірки оборотів по субрахунках бухгалтерського обліку сільськогосподарського підприємства, шляхом аналітичних процедур, може бути отримана висока ступінь аудиторської переконаності, яка дасть перевіряючому достатні докази щодо об'єкту контролю. Аналітичне виявлення по-

тенційних ризиків допомагає визначити характер, час і глибину інших процедур аудиту витрат, при складанні програми аудиту [8, с. 24-25].

Висновки. Необхідно зазначити, що організація аудиту витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, спрямована не тільки на задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу і власників підприємства та прийняття відповідних рішень, але й для підвищення ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання як загалом, так і окремих його структурних підрозділів. Контроль витрат спрямований на надання керівництву рекомендацій щодо оптимального і раціональнішого використання ресурсів і ефективного досягнення поставленої мети та завдань. Організація планування аудиту, послідовність здійснення і виваженість процедур, сприяють формуванню незалежної оцінки системи управління витратами та обґрунтуванню пропозицій, напрямків щодо оптимізації витрат сільськогосподарського підприємства.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств : [підруч.] / М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2003. – 628 с.
2. Власюк Г. В. Особливості аудиту витрат виробництва та собівартості продукції / Г. В. Власюк // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 12. – С. 6-8.
3. Кудирко О. Особливості аудиту собівартості сільськогосподарської продукції / О. Кудирко, О. Боднар // Вісник Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/19_AND_2013/Economics/7_142333.doc.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” : Положення від 20.10.1999 р. № 246. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” : наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Тіхонравова Ю. В. Особливості проведення аудиту прямих матеріальних затрат на виноробних підприємствах / Ю. В. Тіхонравова // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань : 2013. – 292 с.
7. Тютюнник В. Аудит витрат на виробництво продукції : [Електронний ресурс] / В. Тютюнник. – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/272?view=material.
8. Швед І. М. Аудит собівартості продукції / І. М. Швед // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 6. – С. 24-25.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 631.162.009.12

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

*Ксьонжик І.В., к.е.н., доцент; Шевчук М., магістрант
Миколаївський національний аграрний університет*

У статті проаналізовано підходи до визначення сутності понять “фінансовий результат” і “прибуток”. Охарактеризовано роль прибутку не тільки як економічної категорії, а й суттєвого чинника розвитку суб'єкта господарювання. Досліджено характер